

DOMSTOLENS DOM (fjerde afdeling)

11. marts 1986 *

I sag 121/85

angående en anmodning, som High Court of Justice i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Conegate Limited

mod

HM Customs & Excise

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artiklerne 36 og 234 i nævnte traktat,

har

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

sammensat af afdelingsformanden T. Koopmans, dommerne K. Bahlmann, G. Bosco, T. F. O'Higgins og F. Schockweiler,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn

justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

efter at der er afgivet indlæg af:

- sagsøgeren i hovedsagen ved advokat N. Peters,
- Det forenede Kongeriges regering ved P. Bucknell som befuldmægtiget,
- Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved E. White som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 21. januar 1986,

afsagt følgende

* Processprog: Engelsk.

DOM

(Sagsfremstillingen udelades)

Præmisser

- 1 Ved dom af 30. november 1984, indgået til Domstolen den 29. april 1985, har High Court of Justice, Queen's Bench Division, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt en række præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikler 36 og 234 med henblik på at kunne afgøre, om visse bestemmelser i den nationale toldlovgivning er forenelige med fællesskabsretten.
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en tvist vedrørende de britiske toldmyndigheders beslaglæggelse af forskellige varer, som Conegate Ltd havde indført fra Forbundsrepublikken Tyskland. Ved en undersøgelse i den lufthavn, som varerne var ankommet til, konstaterede toldmyndighederne, at der i det væsentlige var tale om oppustelige dukker af åbenbart seksuel karakter og andre erotiske genstande, som toldmyndighederne skønnede var »usømmelige eller utugtige«, og hvis indførsel i Det forenede Kongerige således var forbudt i henhold til section 42 i Customs Consolidation Act 1876.
- 3 Efter en herom fremsat begæring fra toldmyndighederne traf Uxbridge Magistrates Court beslutning om beslaglæggelse af varerne. Denne afgørelse blev stadfæstet af Southwark Crown Court. Conegate Ltd indbragte sidstnævntes afgørelse for High Court, idet selskabet gjorde gældende, at beslaglæggelsen under de foreliggende omstændigheder udgjorde en tilsidesættelse af traktatens artikel 30, der ikke kunne begrundes i hensynet til den offentlige sædelighed, jfr. traktatens artikel 36.
- 4 Til støtte herfor anførte Conegate Ltd, at selv om Domstolen i sin dom af 14. december 1979 (Henn og Darby, 34/79, Sml. s. 3795) har fastslået, at et importforbud kan være tilstrækkeligt begrundet i hensynet til den offentlige sædelighed, og at det principielt tilkommer hver medlemsstat at fastlægge kravene til den offentlige sædelighed indenfor sit område, fremgår det imidlertid også af dommen,

at et sådant forbud udgør et middel til vilkårlig forskelsbehandling, jfr. artikel 36, 2. pkt., såfremt der i den pågældende medlemsstat eksisterer en lovlig handel med de af forbudet omfattede varer. Dette er tilfældet i Det forenede Kongerige, hvor der ikke findes noget generelt forbud mod fremstilling og salg af erotiske varer, hvilket derimod var tilfældet med hensyn til fremstilling af og handel med de i dommen af 14. december 1979 omhandlede utugtige blade og film.

5 Conegate Ltd har i denne forbindelse anført, at der ikke i henhold til britisk lovgivning gælder nogen begrænsninger med hensyn til fremstilling af varer som de heromhandlede, og at handelen med sådanne varer kun er underlagt begrænsninger i form af et forbud mod forsendelse med post og mod udstilling på offentlige steder. Der gælder herudover visse yderligere begrænsninger i visse dele af Det forenede Kongerige. I England og Wales kan de lokale myndigheder således træffe afgørelse om, hvorvidt sådanne varer frit skal kunne forhandles, eller hvorvidt der i denne forbindelse skal gælde begrænsninger, således at der kun må ske salg fra autoriserede »sex shops«.

6 High Court fandt, at tvisten rejste spørgsmål om fortolkningen af fællesskabsretten, og har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Når visse varer er omfattet af et nationalt absolut forbud mod indførsel til en medlemsstat fra en anden medlemsstat, fordi de er usømmelige eller utugtige, er det da tilstrækkeligt til, at det må antages, at der i indførselsmedlemsstaten ikke eksisterer en 'lovlig handel' med de pågældende varer, jfr. præmisserne 21 og 22 i EF-Domstolens dom i sag 34/79, Henn og Darby, Sml. 1979, s. 3795:

a) såfremt disse varer må fremstilles og forhandles i indførselsmedlemsstaten, blot med forbehold af

i) et absolut forbud mod at forsende dem med post,

ii) begrænsninger med hensyn til offentlig udstilling af dem, og

iii) en autorisationsordning for forretninger beregnet til salg af disse varer til kunder over 18 år i visse områder af medlemsstaten, når denne auto-

risationsordning på ingen måde har indflydelse på de materielretlige bestemmelser om usømmelighed eller utugtighed i denne medlemsstat;

eller

- b) kræves det, at der eksisterer et absolut forbud mod deres fremstilling eller forhandling i indførselsmedlemsstaten?
- 2) Hvis der eksisterer en 'lovlig handel' i en indførselsmedlemsstat med varer, der er omfattet af et nationalt absolut forbud mod indførsel fra en anden medlemsstat, fordi de er usømmelige eller utugtige, kan indførselsmedlemsstaten under sådanne omstændigheder under henvisning til den offentlige sædelighed i henhold til artikel 36 i EØF-traktaten forbyde indførsel fra en anden medlemsstat af sådanne varer med den begrundelse, at de er usømmelige eller utugtige, eller udgør et sådant forbud et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne?
- 3) Udgør forbudet mod indførsel af usømmelige eller utugtige varer i section 42 i Customs Consolidation Act 1876 et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen i den betydning, der forudsættes i artikel 36 i EØF-traktaten, for så vidt det gælder for varer, der er forbudt i henhold til den nævnte lov, men som ikke er forbudt i henhold til Obscene Publications Act 1959?
- 4) Uanset svarene på de foregående spørgsmål, såfremt en medlemsstat i overensstemmelse med sine internationale forpligtelser i henhold til Genève-konventionen af 1923 om forholdsregler mod offentliggørelse af og handel med utugtige skrifter og Verdenspostkonventionen (med de ændringer, der blev vedtaget i Lausanne i 1974, og som trådte i kraft den 1. januar 1976) indfører et absolut forbud mod indførsel fra en anden medlemsstat af varer, som anses for usømmelige eller utugtige, er et sådant forbud da foreneligt med EØF-traktatens artikel 234?«
- 7 Conegate Ltd, Det forenede Kongeriges regering og Kommissionen har afgivet indlæg for Domstolen.

Første spørgsmål

- 8 Conegate Ltd har henvist til sine indlæg for de nationale retsinstanser, hvori det gøres gældende, at section 42 i Customs Consolidation Act 1876 ved generelt at forbyde import af usømmelige eller utugtige varer er mere restriktiv end den lovgivning, der gælder for handelen med sådanne varer i de forskellige dele af Det forenede Kongerige, såsom England og Wales. Dette gælder i endnu højere grad i forhold til retstilstanden i Nordirland, hvor lovgivningen ikke indeholder nogen begrænsninger for afsætningen af sådanne varer, bortset fra dem vedrørende forsendelse med post og offentlig udstilling.
- 9 Det forenede Kongeriges regering har indledningsvis anført, at det første spørgsmål fra High Court indeholder en korrekt beskrivelse af de begrænsninger for handelen med usømmelige eller utugtige varer, der gælder i England, Wales og Nordirland, men at High Court har undladt at redegøre for de mere restriktive regler, der gælder i Skotland og på øen Man. Den i Skotland gældende lovgivning indeholder et forbud mod udbredelse af »utugtige genstande« med salg for øje, idet begrebet genstande i denne forbindelse blandt andet omfatter gengivelser og modeller. Der foreligger dog endnu ingen retspraksis om, hvorvidt begrebet »utugtige genstande« omfatter varer som de af Conegate importerede. Disse er imidlertid utvivlsomt omfattet af begrebet »usømmelige eller utugtige gengivelser«, som den på øen Man gældende lovgivning forbyder fremstilling og udbredelse af. Det anføres endvidere, at en medlemsstat, der som Det forenede Kongerige består af forskellige dele, og hvor der kan være forskelle mellem lovgivningerne i de forskellige områder, men hvor der udadtil gælder samme toldlovgivning, er nødsaget til at lade toldbestemmelserne svare til de strengeste af de regler, der gælder internt.
- 10 Endelig har Det forenede Kongeriges regering anført, at det fremgår af en samlet bedømmelse af de regler, der gælder i de forskellige dele af Det forenede Kongerige, at disse er udtryk for en klar vilje til i videst muligt omfang at begrænse handelen med usømmelige varer. Det fremhæves i denne forbindelse, at den britiske lovgivning er blevet skærpet i de seneste år, navnlig for så vidt angår pornografiske fotografier, betingelserne for at opnå godkendelse som »sex shop« og reglerne om offentlig udstilling af utugtige genstande. I det væsentlige er der herefter ingen forskel med hensyn til bedømmelsen af indenlandsk fremstillede og importerede varer.

- 11 Kommissionen har indledningsvis gjort gældende, at begrebet »lovlig handel« i den førnævnte dom af 14. december 1979, hvortil det første spørgsmål henviser, ikke særligt sigter til handel, der er samfundsnyttig eller respektabel. Begrebet omfatter enhver form for handel, der er lovlig i den pågældende medlemsstat. Der eksisterer en sådan lovlig handel med de omtvistede varer, idet de begrænsninger, der omhandles i det første spørgsmål fra den nationale retsinstans, ikke medfører, at dette ikke er tilfældet.
- 12 Kommissionen har endvidere anført, at selv om medlemsstaterne på fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin er beføjet til at fastsætte deres egne normer med hensyn til den offentlige sædelighed, er denne frihed dog begrænset af grundsætningen om, at medlemsstaterne ikke over for importerede varer må stille strengere krav end dem, der gælder for fremstilling af og handel med de samme varer i selve medlemsstaten.
- 13 Det bemærkes, at det første spørgsmål rejser det generelle spørgsmål, om et forbud mod import af bestemte varer kan være begrundet i hensynet til den offentlige sædelighed, når lovgivningen i den pågældende medlemsstat ikke indeholder noget forbud mod fremstilling af eller handel med de samme varer i selve medlemsstaten.
- 14 Det fremgår af traktatens artikel 36, at bestemmelserne om de frie varebevægelser inden for Fællesskabet ikke er til hinder for importforbud, der er begrundet i »hensynet til den offentlige sædelighed«. Som Domstolen har fastslået i den ovenfor nævnte dom af 14. december 1979, tilkommer det principielt hver medlemsstat at fastlægge kravene til den offentlige sædelighed i overensstemmelse med sine egne værdinormer og i den af staten valgte form.
- 15 Selv om medlemsstaterne i henhold til fællesskabsretten er beføjet til at anvende deres egne kriterier ved vurderingen af, om bestemte varer skal anses som usømelige eller utugtige, kan en vares anstødelige karakter ikke anses som så alvorlig, at den begrundet hindringer i de frie varebevægelser, når den pågældende medlemsstat ikke for samme varer, der fremstilles eller forhandles på dens område, træffer repressive foranstaltninger eller andre egentlige og effektive foranstaltninger for at forhindre forhandlingen heraf i medlemsstaten.

- 16 Det følger heraf, at en medlemsstat ikke kan påberåbe sig hensynet til den offentlige sædelighed for at forbyde import af visse varer fra andre medlemsstater, når den nationale lovgivning ikke indeholder noget forbud mod, at samme varer fremstilles eller forhandles i medlemsstaten.
- 17 Det ligger uden for rammerne af Domstolens kompetence i medfør af artikel 177 at bedømme, hvorvidt og i hvilket omfang britisk lovgivning indeholder et sådant forbud. Det bemærkes imidlertid, at vurderingen af, om der i en medlemsstat bestående af forskellige rigsområder med en egen intern lovgivning består et sådant forbud, må ske på grundlag af en samlet bedømmelse af indholdet af samtlige sådanne lovgivninger. Selv om det i denne forbindelse ikke er nogen forudsætning, at fremstilling af og handel med varer omfattet af det pågældende importforbud er forbudt i alle dele af medlemsstaten, skal det i det mindste af en samlet vurdering af de forskellige bestemmelser fremgå, at disse i det væsentlige har til formål at forbyde fremstilling af og handel med de pågældende varer.
- 18 I den foreliggende sag har den nationale ret i det første spørgsmål redegjort for indholdet af den nationale lovgivning, hvis forenelighed med fællesskabsretten den påtænker at vurdere. Det oplyses, at der er tale om bestemmelser, hvorefter de omtvistede varer frit kan fremstilles i det pågældende importland, og hvorefter handel med disse kun er underlagt de af den nationale ret udtrykkeligt opregnede begrænsninger, nemlig et absolut forbud mod forsendelse med post, begrænsninger med hensyn til offentlig udstilling og en i visse områder i den pågældende medlemsstat gældende ordning, hvorefter forretninger kun efter autorisation må sælge de pågældende varer og kun til personer over 18 år. Det bemærkes, at sådanne begrænsninger ikke indholdsmæssigt kan sidestilles med et egentligt forbud mod fremstilling og handel.
- 19 Det forenede Kongeriges regering har under den mundtlige forhandling endvidere anført, at der ikke for tiden i Det forenede Kongerige fremstilles varer, der kan sidestilles med de af Conegate Ltd. importerede. Herom bemærkes, at denne omstændighed, der ikke er ensbetydende med, at sådanne varer ikke vil kunne fremstilles i Det forenede Kongerige, og som i øvrigt ikke fremgår af oplysningerne fra High Court, ikke kan medføre en ændret vurdering.
- 20 Det første spørgsmål må herefter besvares med, at en medlemsstat ikke med hjemmel i reglen i traktatens artikel 36 om hensynet til den offentlige sædelighed kan opretholde et forbud mod import af visse varer med den begrundelse, at de er

usømmelige eller utugtige, når de samme varer lovligt kan fremstilles i medlemsstaten, og når handel med sådanne varer dér kun er underlagt begrænsninger i form af et absolut forbud mod forsendelse med post, begrænsninger med hensyn til offentlig udstilling og en i visse områder gældende ordning, hvorefter forretninger kun efter autorisation må sælge sådanne varer og kun til personer over 18 år.

- 21 Det bemærkes, at det anførte ikke er til hinder for, at de pågældende varer efter indførsel til vedkommende medlemsstat pålægges samme begrænsninger med hensyn til afsætningen som dem, der gælder for tilsvarende varer, der fremstilles og forhandles inden for medlemsstaten.

Andet og tredje spørgsmål

- 22 Når henses til besvarelsen af det første spørgsmål, må andet og tredje spørgsmål anses for bortfaldet.

Fjerde spørgsmål

- 23 Conegate Ltd, Det forenede Kongeriges regering og Kommissionen er enige om, at det fjerde spørgsmål er uden enhver betydning for afgørelsen i hovedsagen. Det anføres, at Genève-konventionen af 1923 kun vedrører utugtige »skrifter«, hvorom der ikke er spørgsmål i hovedsagen, og at Verdenspostkonventionen ikke finder anvendelse, når der ikke er tale om import i form af forsendelse med post.
- 24 Kommissionen har endvidere anført, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at traktatens artikel 234, hvorefter »rettigheder og forpligtelser«, der følger af overenskomster indgået før traktatens ikrafttrædelse, fortsat består, kun vedrører bestående rettigheder og forpligtelser mellem medlemsstater og tredjelande. Sådanne overenskomster kan derfor ikke begrunde foranstaltninger, der begrænser samhandelen mellem Fællesskabets medlemsstater.
- 25 Der må gives Kommissionen medhold heri. Som Domstolen har fastslået i sin dom af 14. oktober 1980 (Burgoa, 812/79, Sml. s. 2787), er formålet med artikel 234 at sikre, at traktatens anvendelse hverken berører forpligtelser til at respektere tredje-

landes rettigheder i henhold til en tidligere konvention indgået med en medlemsstat eller denne medlemsstats opfyldelse af sine forpligtelser ifølge konventionen. Konventioner indgået før traktatens ikrafttræden kan således ikke påberåbes i forholdet mellem medlemsstaterne til støtte for begrænsninger i samhandelen i Fællesskabet.

- 26 Det fjerde spørgsmål må herefter besvares med, at traktatens artikel 234 skal fortolkes således, at en overenskomst indgået før traktatens ikrafttræden ikke kan begrunde foranstaltninger, der begrænser samhandelen mellem medlemsstaterne.

Sagens omkostninger

- 27 De udgifter, der er afholdt af Det forenede Kongeriges regering og af Kommissionen, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af High Court of Justice ved dom af 30. november 1984, for ret:

- 1) En medlemsstat kan ikke med hjemmel i reglen i traktatens artikel 36 om hensynet til den offentlige sædelighed opretholde et forbud mod import af visse varer med den begrundelse, at de er usømmelige eller utugtige, når de samme varer lovligt kan fremstilles i medlemsstaten, og når handel med sådanne varer dér kun er underlagt begrænsninger i form af et absolut forbud mod forsendelse med post, begrænsninger med hensyn til offentlig udstilling og en i visse områder gældende ordning, hvorefter forretninger kun efter autorisation må sælge sådanne varer og kun til personer over 18 år.

- 2) EØF-traktatens artikel 234 skal fortolkes således, at en overenskomst indgået før EØF-traktatens ikrafttræden ikke kan begrunde foranstaltninger, der begrænser samhandelen mellem medlemsstaterne.

Koopmans

Bahlmann

Bosco

O'Higgins

Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. marts 1986.

P. Heim

Justitssekretær

T. Koopmans

Formand for fjerde afdeling